

פברואר 2023

מעו"דכן מיסים

פסק הדין של בית המשפט העליון בפרשת בית חוסן - רכישה עצמית של מניות מהווה חלוקת דיבידנד לבעלי המניות הנותרים

לקוחות יקרים,

נבקש לעדכנכם בדבר פסק דין של בית המשפט העליון (13.2.2023) ביחס לחברת בית חוסן בע"מ ובעלי המניות של חברה זו העוסק בשאלת הבטי המס של רכישה עצמית של מניות.

בית המשפט העליון קיבל ברוב דעות (השופטת רות רונן והשופט המשנה לנשיאה עוזי פוגלמן, כנגד דעתו החולקת של השופט אלכס שטיין) את הערעור שהוגש על ידי רשות המסים וקבע כי פעולת הרכישה העצמית של המניות שבוצעה על ידי חברה פרטית - מהווה אירוע חייב במס, וזאת גם לבעלי המניות הנותרים בחברה, שלא מכרו את מניותיהם כחלק מעסקת הרכישה העצמית. אירוע מס זה יסווג כחלוקה של דיבידנד.

פעולה של "רכישה עצמית" של מניות, מהווה דרך עסקית מקובלת במסגרתה חברה רוכשת מבעלי המניות שלה חלק מהמניות המוחזקות על ידם, אגב שימוש בעודפים הצבורים בחברה; ולפיכך, ככלל, פעולה זו נחשבת מבחינה תאגידית - כחלוקת דיבידנד.

הסוגיה שהתעוררה בפרשת בית חוסן - היא מהו הדין בסיטואציה בה חברה פרטית מבצעת רכישה עצמית של מניותיה - אך לא באופן פרופורציונאלי לשיעור אחזקתם בחברה. לדוגמה, חברה בה ישנם שלושה בעלי מניות המחזיקים כ"א 33.33% ממניות החברה - אשר מבצעת רכישה עצמית רק מאחד מבעלי המניות. לגבי בעל המניות שמכר את מניותיו לחברה כחלק מעסקת הרכישה העצמית - אך מובן הוא שלגביו קמה חבות במס, שכן הוא קבל תמורה מהחברה בעבור מניותיו.

הסוגיה שהתעוררה בפרשת בית חוסן (וגם במקרים אחרים בעבר), הייתה מהו הדין לגבי בעלי המניות הנותרים, אשר מהם החברה לא רכשה מניות כחלק מעסקת "הרכישה העצמית": כלומר, אלו לא קבלו כל תמורה מאת החברה.

ואולם בעניין חוסן, עמדת רשות המסים ביחס לפעולה כאמור, הייתה שגם לגבי בעלי המניות הנותרים, קמה חבות במס; שכן על אף שלא קבלו כל תמורה מהחברה, בעקבות הפעולה של הרכישה העצמית של המניות, גדל שיעור אחזקתם בחברה. בדוגמה המתוארת לעיל, לפני הרכישה העצמית של המניות, כל אחד מבעלי המניות החזיק 1/3 ממניות החברה; ולאחריה, כל אחד מבעלי המניות הנותרים, עבר להיות בעלים של 50% ממניות החברה.

בית המשפט העליון כאמור קבל, ברוב דעות, את עמדת רשות המסים; וקבע כי "רכישה עצמית" בחברות ציבוריות לא תייצר ארוע מס לבעלי המניות הנותרים ואולם, בנסיבות של רכישה עצמית על ידי חברות פרטיות שבמהותן דומות יותר לשותפויות (מבחינת אופי הפעילות, מספר בעלי המניות והקשר ביניהם) -

פעולה של רכישה עצמית של מניות, מקימה חבות במס בקרב כל בעלי המניות: בשלב ראשון, רואים את החברה "כאילו" חלקה דיבידנד לכל בעלי המניות, בגובה הסכום ששימש לרכישה העצמית של המניות (כך שכל בעלי המניות רואים אותם כאילו הפיקו הכנסה מדיבידנד, לפי חלקם היחסי בחברה); ובשלב שני, רואים את בעלי המניות הנותרים, כמי שרכשו את המניות מידי בעל המניות אשר ממנו בוצעה בפועל עסקת הרכישה העצמית.

יש לציין כי לפסק הדין השלכות מרחיקות לכת, אשר דורשות תכנון מייטבי של עיסקה בה בעלי המניות הקיימים מבקשים לרכוש את מניותיו של אחד מהם. לפסק הדין השלכות משמעותיות לגבי תושבי חוץ, הפטורים ממשל מכירת מניות בחברה ישראלית, לעומת בעלי מניות ישראלים אשר חייבים במס הן בשל רווח הון והן בשל חלוקת דיבידנד. בנוסף, ייתכן כי בעלי מניות בחברה המבצעת רכישה עצמית של מניותיה, אשר הינם בעצמם חברות, לא יושפעו מפסק הדין מאחר ודיבידנד בין שתי חברות ישראליות הוא פטור ממס.

יש לציין כי פסק הדין התקבל ברוב דעות; שכן דעתו של השופט שטיין הייתה שיש לדחות את הערעור. השופט שטיין סבר שכאשר עסקת הרכישה העצמית של המניות, בוצעה לצורך אינטרסים עסקיים של החברה - אז אין מקום לחייב במס גם את בעלי המניות "הנותרים".

[מצורף קישור לכתבה שפורסמה ב"גלובס" בקשר עם פסק הדין](#); לרבות דברים שהובאו על ידי עו"ד (רו"ח) נועה לב גולדשטיין, שותפה וראש מחלקת מיסים (במשותף) במשרדנו.

מחלקת מיסים

פישר (FBC & Co.)

אנו עומדים לרשותכם בכל שאלה או הבהרה ונשמח לסייע ככל הנדרש.

ashavit@fbclawyers.com

עו"ד ענת שביט

nlev@fbclawyers.com

עו"ד (רו"ח) נועה לב גולדשטיין